

INHOUD

Inleiding	9
Indeling	13
De oefeningen	14
1 Voorstellen - energizers	15
2 Associëren - spontaniteit	19
3 Snelheid - schakelen	24
4 Werkwoorden - woordenschat	28
5 Verhaal maken	32
Bibliografie	36
Bijlage 1 - Lijst met locaties, beroepen en handelingen	37

 Op www.nt2school.nl vind je:

- extra spelvormen
- filmpjes

INLEIDING

Spreeken is een belangrijk onderdeel binnen de NT2-lessen. Dat vinden zowel deskundigen als de cursisten zelf. Spreken is ook lastig omdat direct productie van de cursist verwacht wordt. Vandaar dat het leren spreken een belangrijke plaats moet innemen in de lessen. Het spreken in de les moet een oefening zijn voor het voeren van gesprekken in maatschappelijke situaties. (Bart Bossers, 2017)

Tijdens mijn NT2-lessen viel mij alleen op dat niet iedereen even makkelijk spreekt. Er zijn verschillende typen sprekers: je hebt de communicatief ingestelde mensen. Zij proberen veel Nederlands te spreken en het maakt ze niet veel uit of dat grammaticaal helemaal correct in elkaar zit. Ze vinden het voldoende als ze zich verstaanbaar kunnen maken. Maar er zijn ook mensen die heel veel van zichzelf vragen. Zij willen het graag goed doen, vinden het moeilijk om fouten te maken, willen liever eerst grammatica leren en dan pas taal produceren, in dit geval spreken.

Juist om die spreekdurf bij die laatste, vaak grote, groep te vergroten ben ik spelvormen uit de theatersport gaan inzetten. De combinatie van spel en improvisatie zorgde ervoor dat de drempel die veel van mijn cursisten weerhield van het spreken steeds lager werd. De sfeer in de klas werd luchtiger en positiever. Door met elkaar te spelen wordt spreken gestimuleerd. De focus verschuift van het geen fouten willen maken naar gewoon meedoen. In één van mijn NT2-cursussen gebeurde het volgende:

'We gaan een spreekoefening doen. Ik werk nog maar een paar weken met deze groep van A0 naar A1. Het zijn voornamelijk Oost-Europese vrouwen die in de kassen werken. Eén van hen, Katia, spreekt nog nauwelijks Nederlands. Engels spreekt ze ook niet. Ze is hier nog maar net. Ik zie haar worstelen met de woorden, de volgorde. Ze kleurt rood en kijkt wanhopig naar haar landgenoten. Enkele lessen en wat theateroefeningen later zie ik verandering. Vooral als we dingen gaan uitbeelden, komt Katia los. Ze laat een prachtige papegaai in de dierentuin zien. Later, als de cursisten ons om de beurt 'meenemen' naar hun huis en vertellen hoe dat eruit ziet, stapt Katia als laatste naar voren en wijst ze de kapstok, trap en keuken aan. Ze is gegroeid, zelfverzekerder geworden en ik kan dat, denk ik, toeschrijven aan deze oefeningen.'

Theatersport?

Theatersport is ontstaan nadat de grondlegger, Keith Johnstone, een worstelwedstrijd had bezocht. Hij was enthousiast over de sfeer en de uitgelatenheid van het publiek en bedacht dat het een goed idee zou zijn om dit toe te passen in het theater. (Besseling, 2001) Hij bedacht een format waarbij 2 teams van 4 spelers tegen elkaar strijden om wie de beste scenes kan improviseren. Daarvoor maakte hij gebruik van diverse spelvormen en oefeningen. Een aantal daarvan is in Nederland bekend geworden door het televisieprogramma 'de Lama's'.¹

Oefeningen in de les

De oefeningen en spelletjes in dit cahier heb ik verzameld als voorbereiding voor spreekoefeningen. Sommige oefeningen kunnen altijd en in elke groep ingezet worden, andere zijn meer bedoeld voor meer gevorderde sprekers of spelers. De spelletjes in kleine groepjes of met de gehele groep tegelijk kunnen altijd worden gedaan. De oefeningen waarbij enkele cursisten voor de groep spelen, vragen iets meer vaardigheid in het improviseren.

De oefeningen nemen tussen de 5 en 15 minuten in beslag, maar de docent kan ze ook uitbreiden, of meerdere na elkaar doen.

De oefeningen kunnen helpen met:

- 1 Het zorgen voor een ontspannen sfeer, waardoor de druk die op het correct spreken ligt, afneemt en mensen juist makkelijker spreken.
- 2 Groepsgevoel: door de oefeningen/spelletjes leren mensen elkaar beter kennen waardoor het groepsgevoel toeneemt.
- 3 Betrokkenheid: men is actief betrokken, helpt elkaar en moedigt elkaar aan.

¹ Zie voor een voorbeeld van de lama's <https://youtu.be/7b8DQfitRhk>

Enkele tips bij het improviseren:

- 1 Samenspelen: improviseren gaat over samenspelen, je bouwt samen iets op. Als er een scene is opgezet en je komt op met een geheel eigen/ander plan, dan is er geen sprake van samenspel.
- 2 Accepteren: als iemand een scene opzet dan accepteert degene die meespeelt dat. Als bijvoorbeeld iemand een medespeler begroet met: 'dag mam', dan zegt de medespeler niet: 'ik ben je moeder niet, ik ben je vader'. Dit heet blokkeren. Mensen blokkeren omdat zij een ander idee in hun hoofd hadden dan waar hun medespeler mee komt. Het kan grappig zijn, maar het helpt het verhaal niet verder.
- 3 Fouten maken mag. Als iets mis gaat, of het loopt niet, dan kan het verhaal als een prop papier verfrommeld en weggegooid worden. Men kan afgaan onder luid gejuich. Stralend falen heet dat.

Enkele tips voor het begeleiden van de oefeningen/spelletjes.

- 1 Wees positief. Het gaat om het proces, niet om het product.
- 2 In het proces is het belangrijk dat er ruimte is voor overleg. De docent trekt zich terug en begeleidt alleen het proces.
- 3 Houd het luchtig, geniet van de fouten.
- 4 Bespreek de oefeningen na, reflecteer op het proces. Hoe verliep de samenwerking?
- 5 Het is handig om een lijst met locaties, beroepen en handelingen te hebben waaruit geput kan worden. (zie bijlage 1)

Een handig uitgangspunt bij theatersport is dat een verhaal vaak opgebouwd wordt in zes stappen. Voordat je verhalende scènes gaat doen met de groep kun je het volgende uitleggen en oefenen door samen een verhaal te vertellen, ieder een stukje.

INDELING

Bij elke oefening staan voorbeelden, variaties of tips. De oefeningen zijn ingedeeld naar wat je kunt oefenen in de taal en naar vaardigheid in het improviseren:

1 Voorstellen - energizers

Deze oefeningen kan de docent inzetten bij een nieuwe groep om elkaar beter te leren kennen of als *energizers*, om iedereen op scherp te zetten.

2 Associëren - spontaniteit

Deze spelletjes zet je in om de cursisten te laten oefenen met associëren in de doeltaal en om spontaniteit aan te wakkeren.

3 Snelheid - schakelen

Deze spellen maken je hoofd leeg. Niet nadenken over de sores van de dag, maar alleen bezig zijn met (taal in) dit spel.

4 Werkwoorden - woordenschat.

Deze oefeningen kunnen gebruikt worden om woorden die eerder aangeboden zijn, in te slijpen.

5 Verhaal maken

Deze oefeningen draaien om het vertellen van een verhaal.

DE OEFENINGEN

1 Voorstellen - energizers

- 1 Voorstellen 1 - met een beweging
- 2 Voorstellen 2 - bellen
- 3 Zaalmemory
- 4 Hoe gaat het?
- 5 Het alfabet - emoties
- 6 Praten volgens het alfabet
- 7 Wat is anders?

2 Associëren - spontaniteit

- 8 Tableau vivant 1
- 9 Tableau vivant 2
- 10 Uitbeelden - locatie
- 11 Uitbeelden - Wie zijn wij?
- 12 Ik ben een boom
- 13 Jabber - fantasietaal
- 14 Reclame

3 Snelheid - schakelen

- 15 1, 3, 5 woorden
- 16 Voorwerpen
- 17 Stemmen door elkaar
- 18 Freeze tag
- 19 De hotelreceptionist
- 20 Gesprek met een invaller
- 21 De tolk

4 Werkwoorden - woordenschat

- 22 Wat doe je?
- 23 En wat nu?
- 24 Laten we...
- 25 De slechtste manier om...
- 26 Ga daar maar zitten
- 27 De denkbeeldige kamer
- 28 Cadeautjes geven

5 Verhaal maken

- 29 Om de beurt een woord
- 30 Gedicht
- 31 Om de beurt een zin
- 32 De boekenkast
- 33 De familiefoto
- 34 Beeldbeschrijving
- 35 Verhaal op een rij